GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 21.

We Srzodę Dnia 14. Marca 1798.

Z Londynu d. 23. Lutego.

Dzisiay oświadczył nasz sekretarz stanu lord Grenville tuteyszym zagranicznym posłom w podaney nocie co następuie:

" Gdy rząd Angielski dowiedział się o czynionych w porcie Havre de Grace uzbroieniach, zmierzaiących do wtargnienia do Anglii, uznał za potrzebne użyć takowych środkow dla obrony swoich kraiow i poddanych, iakie mu większość sił iego morskich podaie. Nakazał więc naymocnieyszą blokadę portow przy uyściu Sekwany w morze (Havre de Grace, Honfleur, Rouen &c.) Blokada ta będzie podług zwyczaiow woyny od dawna praktykowanych iak nayściśley zachowana i utrzymana. ,,

Wczoray rozeszła się na giełdzie pogłoska i znalazła u wszystkich wiarę, że Francuzka flotta znayduie się przed Weymut; lecz pokazało się, że to z zachodnich Indyy kupiecka była flotta. Omyłka ta wszczęła się ztąd, że na dawane z wyspy Portland znaki nie odpowiedziała; rozumiano, że to nieprzyiacielska musi bydź flotta: milicya rzuciła się do broni; Xiążę Wallii, który właśnie na swoim wieyskim znaydował się mieszkaniu w Crischil, wyprawił natychmiast kuryera do króla i Xcia Jorku, iak tylko o tym posłyszał. O godzinie 11 Xżę Jorku, hrabia Spencer, lord Grenville, P. Dundas, P. Pitt, i P. Nepeau mieli się względem odebranych tych depeszy naradzać, gdy właśnie wiadomość nadeszła, że to kupieckie są okręty.

Do wyprawy przeciw Francuzkim i Hollenderskim brzegom 20,000 woyska przeznaczono.

P. Sunberg, który tu w przeszłym miesiącu z depeszami od dworu Duńskiego przybył, we środę pobiegł z pewnemi wiadomościami od tuteyszego Duńskiego posła do Danii nazad.

Z Kancellaryi stanu wyszedł do wszystkich rządcow hrabstw okolnik, aby natychmiast wyruszyli milicye w pole.

Do rozsianych fałszywych i potwar-

czych wieści należy i ta, że ieńcy Francuzcy w Anglii zaprawiony trucizną chleb dostawali i 900 ich na to umarło. — Tuteysze pisma mowią, że Francuzki exdyrektor Carnot do Moskwy się udał.

Londyńska asekuracyi kompania 10,000 f. szt. na potrzebę kraiu podpisała, a robotnicy w Deptford, Wolwick, Chatam, Portsmut &c. tygodniową offiarowali płacę. Lord Howe offiarował swoy żołd jenerała marynarki poki tylko woyna trwać będzie. Maytkowie na kupieckich flottach czynią także patryotyczne offiary.

Rybacy w Hull upraszali admiralicyi o konwoy do pewney wysokości okrętow, które na połow wielorybow wysyłaią. — Admirał Tompson znowu z swą flottą na morze wyszedł.

Magistrat Edimburski dał dla admirała Duncan publiczny obiad; z tey okazyi ciągnął lud iego powoz do domu. — Z 6ciu nie dostaiących Hamburskich poczt iedna tu przybyła, a reszta do Jarmut.

Słychać że woienne Angielskie okręty odebrały rozkaz łapania wszystkie do Hollandyi, Hiszpanii i Francyi, i z tamtąd idące okręty, których ładunek za neutralny nie będzie znaleziony.

Obrady Parlamentowe.

Gdy przedwczorem zamieniła się izba w podatkową kommissyą, wnosił P. Pitt aby tymczasowo Krolowi Jmć pozwolić 3 mill. f. szt. w billetach skarbowych wydać. Ma także zamiar proponowania nowey pożyczki; ale chce ieszcze kilka tygodni poczekać, wiele dobrowolne składki uczynią, które może go postawią w stanie, że będzie mogł znaczne w systemacie skarbu odmiany uczynić. " Duch obywatelski okazał się we wszystkich klasach ludu, w czynieniu z skwapliwością na obronę kraiu i konstytucyi dobrowolnych offiar. Nigdy ieszcze nie okazała się większa gorliwość ludu iak teraz, w przykładaniu się do wielkiego zamiaru. Każdy dzień iest nowem dowodem przychylności ludu, do teraźnieyszey formy rządu oznaczony; każdy dzień przynosi nowe składki na ulżenie ciężaru narodowego i dla postawienia go w naylepszym stanie obrony.,,

Przed niejakim czasem postanowiono na kommissyi parlamentu, żeby o rożnych wydziałach skarbu przyniesiono rapport, i podano sposoby iakie urzędy i wydatki mogą bydź odcięte i w ogule iakim sposobem możnaby oszczędność zaprowadzić. Rapport ten iest zasadą rożnych ważnych rezolucyy, które P. Pitt parlamentowi zaczął we śrzodę proponować. Proponował, żeby niektóre niższe urzędy przy skarbie całkiem zniesione, lub do innych wydziałow przeniesione, albo inaczey urządzone były, tudzież, żeby święta dla officyalistow przy skarbie i cłach zniesione były i żeby urzędnicy obowiązani byli sami osobiście odbywać swoie powinności.

Wczoray cudzoziemcy Poland, Reichard, Giefeler, Sack, &c. wykonali w niższey izbie przysięgę wierności królowi, dla otrzymania praw obywatelstwa.

P. Johnes okazał w niższey izbie wielkie niebezpieczeństwo dla kraiu, iakieby z powodu wielkiey liczby Francuzkich emigrantow, w przypadku nieprzyiacielskiego napadu, wyniknąć mogło. " Wiele z tych ludzi, iak wiem z rożnych dowodow, są przeciwni Angielskiemu rządowi, i bardzo mała ich liczba rządzi się maxymami honoru i sposobu myślenia starych Frankow.

Słyszałem od niektórych takie rzeczy, że mi aż włosy na głowie stawały. Mowiłem z wyższey i niższey klasy o nich ludźmi, wszyscy się na iedno zgodzili, że bardzo rzecz niebezpieczna cierpieć ich dłużey w Anglii. Jeżeli ministrowie ieszcze o tym nie słyszeli lub nie przedsięwzięli śrzodkow, to ia sam przyniosę w tey materyi bill.,, — P. Dundas: "Przy uczynionym wyszukaniu przekonał się rząd, że ich nie tak wielka, iak powiadaią znayduie się liczba. Ministrowie nie mogą mieć o złemyślnych tylko ogulne wiadomości; ale ieżeby kto szczegulnieysze miał niewierności dowody, iest obowiązkiem iego donieść o nich rządowi; a ten nie omieszka na ow czas dla zapobieżenia złemu użyć nayprzyzwoitszych śrzodkow. Każdy podeyrzany emigrant będzie zawsze stosownie do emigrantow listy, iak się iuż z wielu cudzoziemcami postąpiło, z kraiu wyprowadzony; wszelako niesprawiedliwością by było wszystkich emigrantow wyganiać, i tyle niewinnych osob na niebezpieczeństwo życie wystawiać, którzy się pod naszą opiekę udali." P. Jhones uspokoił się na to oświadczenie.

P. Baker: ,, Muszę tu nie które uwagi względem obchodzenia się z Francuzkiemi iency uczynić. Nieprzyiaciel wystawił go iako okrutne i nieludzkie; iednak lord mayor Liwerpolu roztrząsnął stan tamteyszych Francuzkich ieńcow i zbił to fałszywe obwinienie. Charakter i honor Anglii wymagaią, żeby prawda okazana była; wszędzie się zapewne pokaże, iż rząd nasz łagodniey się i lepiey w teraźnieyszey woynie z niewolnikami obchodzi, iak w poprzedzaiących. Żądam więc aby admiralicya, transportowe i szpitalne urzędy iak naydokładnieysze rapporta o obchodzeniu się z ieńcami woiennemi podały. — "Ja popieram to żądanie, rzekł P. Rose, z tym większą ochotą, iż cała Anglia i Europa przekonaią się, iak fałszywie nas nieprzyiaciel obwinił i oskarżył. Przydaię ieszcze do tego żądania, żeby także wydatki na utrzymanie i żywność, z porcyą dzienną każdego ieńca, dokładnie każdego roku podane były. — P. Dundas: " Rozpuszczona wieść o okrutnym obchodzeniu się z ieńcami iest nay większym fałszem; nie dziwuię się tyle, że w Paryżu rozpuszczoną została, ale to mnie dziwi, że Angielskie papiery ią powtorzyły, i charakter ludu Angielskiego cechą nieludzkości naznaczyły. Jeżeli iakie odmiany nastąpiły, to te były iedynie w uięciu niektorych drobnych rzeczy, ponieważ rząd Francuzki nie dotrzymał słowa, i nieiako odwetem za obeyście się z Angielskiemi iencami we Francyi. Korrespondencya w tey mierze utrzymywana, naylepiey odkryie publiczności prawdę.,, — Lord Malden: " Gdy moy regiment w Brystol stał, tyle Francuzcy ieńcy chleba mieli, że go żołnierzom odprzedawali."

Jeneralny mowca proponował bill, przez któryby rządowi Ziednoczonych prowincyy zabronione było ciągnienie z Anglii pieniędzy, czy sposobem pożyczki, czy też oddaniem dawnych pretensyy. Wszelako ma bydź na to wzgląd miany, żeby całkowity zakaz wywozu pieniędzy nie był naszemu handlowi szkodliwy.

Z Rasztadt d. 21. Lutego.

Gazeta iedna głosi iako autentyczną od ambaſsady Pruskiey deputacyi Rzeszy podaną następuiącą deklaracyą:

" Niżey podpisani Króla Jmć Pruskiego na kongres do zawarcia pokoiu z Rze-

)2(

szą pełnomocni ministrowie nie wahaią się oświadczyć imieniem swego Monarchy, z okoliczności uczynioney pod dniem 12 przez deputacyą Rzeszy propozycyi, że Król Jmć Pruski, wszelkich używszy usiłowań dla ziednania dla oyczyzny Niemieckiey naykorzystnieyszego iak tylko można pokoiu, niczego dzisiay gorliwiey nie żąda, iak ukończenia tego pokoiu, i rozumi nawet, że pokoy ten nie może bydź nadto prędko zawarty przez wzgląd, że to iest iedyny sposob uwolnienia nie tylko wielu Niemieckich kraiow od ciężarow woyny, któreby ich zupełnie wyniszczyły, ale nadto odwrocenia od całych Niemiec nieszczęśliwych i niewyrachowanych skutkow, któremi są zagrożone, gdyby stan rzeczy dzisieyszy trwał dłużey. Stosownie zatym do tego, ieżeli po nastąpioney między deputacyą Rzeszy i legacyą Francuzką dla otrzymania tego pokoiu tak pożądanego i tak potrzebnego dla oyczyzny i ludzkości, not zamianie, deputacya przez Cesarza i Rzeszą upoważniona sądziłaby za rzecz potrzebną zezwolić na ustąpienie lewego brzegu Renu, żądanego od Francuzow za zasadę pokoiu, niżey podpisani oświadczaią imieniem J. K. Mci iako członka Rzeszy, że dla powszechnego dobra i przywrocenia tak potrzebnego pokoiu, zezwala na tę offiarę nie wyłączaiąc z tego kraiow swoich położonych na lewym brzegu Renu, które opuszcza, chociaż utrata poddanych, którzy tyle dali mu dowodow wierności i przywiązania wiele dla serca iego przynosi boleści, w tym iednak rozumieniu, że pomyślność i dobro mieszkańcow zabespieczone będzie i wynadgrodzenie dostateczne i sprawiedliwe z tey strony Renu nastąpi. W Rastadt d. 14 lutego 1798.

Podpisano *hrabia Goertz*, *Jacobi*, *Klosel*, *Dohm.*

Podług teyże samey gazety hrabia Erbach i P. Ulrich imieniem elektora Kolońskiego wielkiego mistrza orderu Teutonskiego oświadczyli, "że chociaż nie maią prywatnych instrukcyy, względem oświadczenia się w przedmiocie tak wielkiey wagi, rozumieią iednak, że mogą oświadczyć: Iż ieżeli los oyczyzny wymaga koniecznie cząstkowych od niektórych Rzeszy państw offiar, taż sama oyczyzna państwom, którzy ie uczynią, stosowne wynadgrodzenie obmyślić powinna.

Z *Paryża d.* 21. *Lutego*.

Wczoray wyprawił dyrektoryat do obydwoch rad ciała prawodawczego poselstwo o obięciu na dniu 10 t. m. przez nasze woyska miasta Rzymu. Dyrektoryat mówi w tym poselstwie, iż stosuiąc się do 328 artykułu konstytucyi uwiadomia zaraz ciało prawodawcze o pierwszych przedsięwziętych środkach przeciw rządowi Rzymskiemu.

Dalsze urzędowne wiadomości o wniyściu woysk naszych do Rzymu ieszcze nie są oznaymione; tyle tylko wiadomo, że Papież został w Rzymie i ma od naszych woysk przydaną sobie wartę.

Bordas prezydentem rady starszych, a Hardy rady 500 są obrani.

Od ogłoszenia Lyonu w stanie oblężenia aresztowano tam przeszło 1500 osob.

Bankierowie Lache i Chaumond, są z rozkazu dyrektoryatu aresztowani, reie-

stra i papieryach zapieczętowano. Mówią, że należą do sprawy Portugalskiego posła d'Aranjo, który ieszcze zawsze w Templu siedzi.

Wczoray pokazali się reprezentanci ludu pierwszy raz w nowym ubiorze.

W tym tygodniu szukano znowu nie spodziance w niektòrych magazynach Angielskich towarow.

Buonaparte nie powrocił tu ieszcze nazad, iak iuż słychać było

Od dyrektoryatu wyszedł iuż przepis iakim sposobem święto samowładności ludu zawsze dnia 20 ventos obchodzone będzie. Przy obchodzeniu tego święta, będzie odezwa dyrektoryatu względem pierwiastkowych zgromadzeń czytana, w ktòrey lud zachęcany będzie do czynienia patryotycznego wyboru.

Jenerał Augereau prosto na Dizon poiechał do Perpignan, nie będąc w cale w Paryżu.

Rada starszych potwierdziła rezolucyą rady 500, przez ktòrą przeznaczone dla obrońcow oyczyzny 1000 mill. liw. na dożywotnie dochody podzieliła.

Mungo Park agent towarzystwa Afrykańskiego, ktòre ma za cel nabycie potrzebnych wiadomości o wewnętrzu Afryki, przybył nie dawno do Londynu, i dla zaspokoienia ciekawości publikum wydał zbior swego dziennika, za którym wyydzie obszerne dzieło, zamykaiące w sobie wszystkie szczeguły iego podroży. — P. Park, iak mowią, potwierdza ze wszystkim rapporta maiora Houghton o ludności i obszerności, nowo odkrytego miasta Houſsa, na brzegu wielkiey rzeki, nie daleko Tumpuctoo położonego. — "Mieszkańcy miasta Houſsa, dwa razy tak wielkiego i tak ludnego iak London, (2 mill. mieszkańzow rachuiące) okazuią wielki gust do rękodzieł Europeyskich, ktòre im P. Park okazał: płutno, wełniane materye, manszester &c. wielkiby tam znalazły odbyt. Ztamtąd możnaby brać proszek złoty i wszystkie drogie metale, w ktòre okolice Houſsa obfituią, oprocz innych płodow, ktòreby się stać mogły bardzo intereſsuiącemi.. „

Z Frankfurtu d. 23. Lutego.

Ostatnie spisanie ludności rzeczypospolitey Batawskiey w roku 1797 uczynione okazuie iey ludność 1,880,563 mieszkańcow, z ktòrych 825,996 mieszka w Hollandyi, 210,000 w Hollenderskiey Brabancyi, 217,828 w Geldryi, 161,513 w Fryzyi, 135,060 w Oweryselle 116912 w prowincyi Groningen &c.

Liczbę mieszkańcow przez ostatni podział Polski od Roſsyi zaiętych rachuią do 5,400,000 cała więc ludność Roſsyi wynosi dzisiay 30,000,000 dusz z ktòrych więcey niż połowa mieszka w Europie.

Austrya przez nabycie nowych Prowincyi w Polszcze i we Włoszech powiększyła ludność swoią 3,000,000 mieszkańcow; ale utraciła blisko 4,000,000 mieszkańcow w Belgium, we Włoszech i Szwabii, roznica ta wreszcie dobrze iest nadgrodzoną przez nowe nabycia.

Co się tyczy Francyi, zdaie się iż przed rewolucyą nie miano akuratnych rachunkow ludności; w roku 1788 liczono do 25 albo 26 mill, gdy tymczasem podług przyłączonych rachunkow do ostatniey ustawy względem podatkowania ludność 84 dawnych departamentow (Korsykę liczono tam za dwa departamenta i 230,530 mieszkańcow) wynosiła w roku 1797 po-

mimo poniesionych utrat przez emigracyą, domową i zagraniczną woynę, Lyonskie i Wandeyskie mordy, zaboystwa trybunałow rewolucyynych, samoboystwa i w czesne śmierci, przez ktore poginęły w więzieniach niezliczone terroryzmu offiary, 27,859,660 Trzynaście nowych departamentow (to iest Awenionski, hrabstwa Nicei, Porentrui, Sabaudyi i 9 departamentow Belgickich licząc w to Leodyum i Luxemburg) zawieraią w sobie podług tychże samych rachunkow ludności 3,705,977 mieszkancow. Cała więc ludność dawnych i nowych departamentow wynosiła w roku 1797. 31,565,637 mieszkańcow. Do tey ogromney ludności dodać potrzeba 1mo. ludność 3 nowych departamentow, które ustanowione bydź maią na Lewanckich wyspach; 2do ludność Kolonii Francuzkich w obydwoch Indiach, 3tio ludność tych kraiow, które rzeczpospolita Francuzka bez wątpienia ieszcze nabędzie w 4rech częściach świata przy zawarciu tych tratkatow pokoiu lub przyiaźni, które iey ieszcze do zrobienia pozostaią. Podług aktualnego stanu negocyacyi można liczyć więcey iak 1,500,000 ludności mieszkańcow tych kraiow, w samey tylko Europie, o których mniemaią, że przyłączone będą do rzeczypospolitey Francuzkiey, co powiększy iey ludność do 33 milii. nie licząc w to ludności possessyi rzeczypospolitey w obydwoch Indiach. Jeżeli do tego przydamy, że Francya przez swoie przymierza rozrzadza całemi siłami wielu swoich sprzymierzeńcow iako to: Hiszpanii, Sardynii, rzeczpospolitych, Batawskiey, Cysalpińskiey, Liguryyskiey &c. zobaczemy, że ta potężna rzeczpospolita ma pod swoim zarządzeniem trzecią część sił całey Europy, i że przez swoy wpływ i topograficzne położenie, cztery wielkie mocarstwa północy i wschodu część iedna z dwoch innych trzecich części sił Europy, iest istotnie neutralną, albo stać się może alliantką Francyi. Spodziewaćby się więc potrzeba, że ta rzeczpolita nie użyie na potym sił swoich i wpływu tylko dla ustanowienia powszechnego pokoiu, pokoiu wieczystego, tey słodkiey chimery, do którey od tak dawnego czasu ludzkość i filozofia wzdychaią.

Z Frankfurtu d. 23 Lutego.

Papiery Angielskie donoszą o wzrastaiącey coraz bardziey rewolucyi w Chinach; ale żadnych nieprzytaczaią szczegułów. Ostatnie z Konstantynopola listy mowią że zamięszania w Persyi ciągle trwaią. Baba khan siostrzeniec rzerzanca Uzurpatora bez przeszkody mieysce swego wuia obiął w prowincyach, które mu podlegały; otrzymał nawet poddanie się Shadi rządcy Tauris; ale nie iest tylko północney Persyi panem; południowe zaś prowincye są zaięte od różnych stronnikow złożonego xcia. W Kandatar i w prowincycah na prawey stronie Indus leżacych, a teraz od Persyi oderwanych, Zemaun Shak ciągłe uzbroiania czyni i gotuie się do napadnienia Indostanu, a podług gazet Londynskich pod dniem 9 biega pogłoska, że Tatarowie z swey strony w północne prowincye Indiow wtargnęli. Dodaią też pisma, że niemożna ieszcze bydź pewnym względem zamiarow Tippoo, który ciągle rekrutuie woyska, a nadewszystko iazdę. Dowiedzieliśmy się o zaszłey śmierci Nababa Oude iednego z Nababow dla kompanii Indyyskiey nayniebezpiecznieyszych. Taki iest zbior wiadomości biegaiących po Londynie i Kon-

stantynopolu względem dzisieyszego położenia Azyi południowey.

W Turcyi Azyatyckiey od grudnia wszystko iest w poruszeniu, dla rekrutowania armii, która ma walczyć przeciw śmiałym przedsięwzięciom Pasman Oglu i policzywszy liczbę Azyatyckich woysk, które iuż na końcu stycznia przybyły do Konstantynopola, armią Seraskiera Husseu baszy rachuią więcey iak na 200,000 ludzi. Pasman Oglu w czasie tym znaydował się nie daleko Adryanopola, a iego armia zaymowała w okolicach Philopoli oszańcowany oboz, który był mieyscem zgromadzania się wszystkich iego partyi z Macedonii i Albanii Baszow.

Ciągle zapewniaią, o wybuchłey rewolucyi w Kandyi i wielu wyspach Greckich na Archipelagu, nie donosząc wszelako żadnych o tym pewnych szczegułow.

Z Bruxeli d. 19. Lutego.

W piątek w wieczor ienerał Buonaparte, w towarzystwie jenerała Clarck i w dwoch innych officyerow niespodziewanie przybył do tego miasta, i wysiadł do Oberży Angielskiey. Tegoż samego wieczora udał się na teatę, nie będąc z początku poznany; ale ieden woyskowy dostrzegłszy go, zaraz bohater Włoski iednomyślnemi pochwały wszystkich przytomnych okryty został. Municypalność przydała mu honorową warte. Buonaparte w sobotę zrana odiechał, puściwszy się przez Namur do Giwet, zkąd udać się ma do Rasztadt. Przed przybyciem tu swoim obeyźrzał położenie prawego skrzydła armii Angielskiey na brzegach bywszey nadmorskiey Flandryi, tudzież porty, Dunkierkę, Nieuport i Ostendę, zkąd przez Brug, Gandawią i S. Mikołaia udał się ku Antwerpii. Wszystkie statki należące do armatorow. udadzę się z Ostendy do Dunkierki, gdzie będą uzbroione dla dopomożenia wyprawy przeciw Anglii. W Ostendzie buduią także na wzor Szwedzki wiele armatnych szalup. W Dunkierce będzie postawiony telegraf dla korrespondowania z telegrafem w Lill.

Od d. 15. t. m. przechodzi tu ieszcze wiele woyska z Courtray, Ipres i innych miast dawney Flandryi idącego na brzegi Renu. Dowiaduiemy się także że z Luxemburga, Metz i Tyonwill często artylerya udaiąc się ku Moguncyi idzie.

Obywatel Mallarmé kommissarz władzy wykonawczey wezwany iest przez dyrektoryat do Paryża. Mniemaią, że na niego padł wybor na ambassadora do Konstantynopola.

Z Hagi d. 24 Lutego

Dyrektoryat mianował obywatela Pierre ministrem zagranicznych związkow, ponieważ obywatel Ondatie, którego na ten urząd przenaczono, wołał sekretaryą w tym wydziale przyiąć, iak urząd ministra.

Nowa administracya prowincyi Hollandyi urządza teraz wszystko, co tylko do iey wydziału należy na sposób teraźnieyszego rzeczy porządku. Mianowała iuż przy kazdey municypalności swoich agentow. Wszystkim administracyom bywszych prowincyy zalecono, aby na wakuiące urzędy mieli szczegulnieyszy wzgląd na Batawow, którzy w rewolucyi 1787 naywięcey ucierpieli lub z kraiu byli przymuszeni uchodzić.

We wtorek dekretowało konstytucyyne zgromadzenie, że wydział zachodnich Indyy i brzegow Gwinei dla zle utrzymywanych interessow, i iako zbyt wiele kosztuiący rozwiązany iest, a na iego mieysce będzie kommissya posrzednicza w

Amsterdamie z 7 członkow pod iednym zawsze prezydentem ustanowiona. Będące na żołdzie naszym Francuzkie woyska idą do Angielskiey armii, a na ich mieysce przychodzą inne od armii Renu.

Dyrektoryat nasz będzie się starał, żeby wielu wygnańcom, za edyktem Nantu, którzy unas osiedli, wyrobić powrocenie dobr nazad, które ich przodkowie we Francyi posiadali.

Wszystkie tak nazwane Oranii towarzystwa i kluby, któreby się wolności przeciwiły, są iak naysurowiey zakazane.

Wolna rzeczpospolita Bazylei doniosła naszemu zgromadzeniu konstytucyynemu, że się za wolną ogłosiła i osobny wydział do utrzymywania zagranicznych interessow postanowiła.

Z Rasztadt d. 23. Lutego.

Wczoray pełnomocny minister Cesarski oddał ministrowi dyrektóryalnemu Mogunckiemu ostatnią notę pełnomocnikow Francuzkich pod dniem 20 t. m. Dzisiay deputacya Rzeszy odprawiła 27 sessyą dla rozważania tey noty. Ministrowie oświadczyli, że nie mogą ieszcze głosować względem przedmiotu tak wielkiey wagi. Postanowili tym czasem udzielić wzwyż rzeczoney noty powszechnemu seymowi Rzeszy i donieść mu o deklaracyach prywatnych ministrow państw Rzeszy, którzy do deputacyi nie należą.

Z Bazylei d. 20. Lutego.

Obywatel Mengaud żąda, iak mowią od kantonu Berneńskiego: 1 żeby teraźnieyszy rząd był rozwiązany; 2 żeby zgromadzenie reprezentacyyne całego kantonu zwołane było; 3 żeby amnestya ogulna ogłoszona była; 4 żeby mieszkańcom Arau krzywda wynadgrodzona była. Deputowani Berneńscy posłali kuryera z propozycyami temi do swych kommitentow. Mowią, że emigranci z Arau przytomni są negocyacyom.

Gdy jenerał Brune miał d. 10 t. m. nad dywizyą Maßeny rewią, która iest pod iego kommendą, doniosł, że nadeszła konstytucya dla całey Szwaycaryi i oświadczył, że przygotowania woienne Francyi do tego iedynie dążą, aby ona przyięta została. Rząd Berneński tegoż samego dnia zakazał cyrkulacyą planu teyże konstytucyi, którą w Bazylei i innych kantonach rozrzucono. Tenże rząd zakazał klubow i innych zgromadzeń, na których się politycznemi intereßami zatrudniano, iako też wszelkiego kupienia się, mow &c. któreby do nieposłuszeństwa mieszkacow zmierzały.

Rheinthal, który od roku 1490 pod posłuszeństwem rożnych kantonow zostawał, zrobił takze rewolucyą, i chce się niepodległym ogłosić.

Obywatel Mengaud dla zbicia rozpuszczonych przez nieprzyiacioł Francyi wieści, oświadczył kantonowi Lucern, że dyrektoryat, nigdy nie myslał po nieprzyiacielsku przeciw Szwaycaryi postępować, że przygotowania woienne, nie miały innego zamiaru, iak wniwecz obrocić usiłowania kantonu Berneńskiego i Fryburskiego przeciw kraiu Wodow.

Z Wenecyi d. 9. Lutego.

Bankocetle Wiedeńskie wprowadzone tu są w cyrkulacyą do pewney liczby millionow: 5 liwrow Weneckich rachowane są na ieden ryński. Gwardyą narodową tak w Wenecyi, iako też w innych stałey ziemi miastach rozpuszczono. Noszenie broni całkiem iest zabronione wyiąwszy przypadek podroży.

DODATEK

DO Nru 21.

GAZETY KRAKOWSKIEY

We Srzodę Dnia 14. Marca 1798.

Z Rzymu d. 20. Lutego.

Oto są ważnieysze zdarzenia po wniyściu Francuzow do tuteyszey stolicy. Po obięciu zamku S. Anioła, uwolnili zaraz Francuzi wszystkich więźniow stanu. Wszystkie ulice, place i wzgorki dla zachowania kommunikacyi, armatami kartaczami ładownemi osadzili i artylerystow z rozpalonemi luntami postawiali. Korpus grenadyerow pilnuie wszystkich przystępow do Lateran, gdzie się Oyciec S. znayduie. Wielka liczba uszłych Rzymian iest nazad wezwana, i ieżeli się w 8 dniach nie wrócą dobra ich będą skonfiskowane.— Oprocz rekwizycyi koni, nakazano wszelką broń ogniową pod karą śmierci oddadź, i kto utaioną broń odkryie, 200 szkudow nadgrody dostanie. Żydzi i wielka liczba Rzymian noszą trzech kolorowe kokardy.

Jenerał Berthier wydał iuż kilka odezw. Między innym nakazał, że używane dotąd dla winnych schronienie się w kościołach i w jurysdykcyach posłow od d. 16 lutego ustaie. Wszystkim Francuzkim emigrantom nakazano we 24 godzin opuścić grunt rzeczypospolitey Rzymskiey, i na zawsze wypędzono ich z państw kościelnych, a mianowicie kardynała Maury. Dobra ich ruchome i nieruchome będą zabrane i na użytek rzeczypospolitey Francuzkiey przedane. Xięża wyprowadzeni Francuzcy mogą się iednak spokoynie zostać. Rzeczpospolita Francuzka dla zapobieżenia zniszczeniu z wielkiey masy cyrkuluiących papierow pochodzącego, umyśliła przedać część dobr Papiezkich. Wyznaczona na ten koniec kommissya ma w 3 dniach ułożyć proiekt do sprzedania takowych dobr. Zagraniczni ministrowie są proszeni podania listy wszystkich w służbie u siebie maiących cudzoziemcow. Z resztą kommenderuiący jenerał przyrzekł wszelkie uszanowanie dla obrządkow religii i nayostrzeysze do swoich woysk wydał w tey mierze rozkazy. Nakazał obywatelowi Lautere od artylieryi, żeby wszystkich aresztował, ktorzyby się w kościele Sgo Piotra nieprzyzwoicie sprawowali. Przytym kazał iednego kapucyna do więzienia wsadzić, który w kazaniu namawiał lud,

żeby się do broni przeciw Francuzom porwał.

Wnuk Oyca S. ma domową wartę. Sekretarz stanu Doria, audytor woyskowy Rufini, adiutant Piccirilli i sędzia Paradisi są aresztowani.

Dnia 15go po odprawionym solennym nabożeństwie, iako w dzień rocznicy obięcia stolicy S. przez Jego Swiętobliwość Piusa VI., zgromadzili się kardynałowie na pokoiach Watykanu, i całkiem zrzekli się świeckiey samowładności i formalny w tey mierze instrument podpisali. Oyciec S. okazał w tym nadzwyczaynym i smutnym zdarzeniu niewzruszoną śmiałość i spokoyność duszy. Moc ducha i wymowy z iaką na niemiłą propozycyą jenerała Berthier, żeby się dobrowolnie zrzekł rządu, odpowiedział, będzie zawsze podziwieniem w rocznikach historyi. — Tego samego dnia zgromadziło się niezmiernie wiele ludu na placu Boaria. Czytano mu manifest, w którym nayprzod oświadczono, że lud nie należał do zbrodni, ani popełnionego zaboystwa w osobie jenerała Duphot i owszem brzydzi się tym czynem; powtore że wszelką polityczną, ekonomiczną i cywilną władzę dawnego rządu znosi; że się wolnym ogłasza, i prawdziwą swoią władzę w wybranych przez siebie reprezentantach w prawodawczey i wykonawczey chce wykonywać władzy. Potrzecie religia będzie wione miała uszanowanie, i władza duchowna Papieża w niczym nie naruszona. Reprezentanci ludu obmyślą dla Oyca Swiętego stosowne do iego godności utrzymanie gwardyą dla iego osoby wyznaczą. Rząd będzie tym czasem na siedem wydziałow podzielony, które się politycznemi i ekonomicznemi intereśsami zatrudnią. Prefekci, którzy na czele tych wydziałow będą stanowią radę. Każdy wydział będzie się z kilkunastu członkow składał. Po przeczytaniu tey deklaracyi, postanowiono deputacyą z 8 członkow do kommenderuiącego Francuzkiego jenerała wysłać, z prozbą o przyiaźń i protekcyą Francuzkiego narodu. — Jenerał Berthier dał im z kapitoliacom następuiącą odpowiedź: "Gdy lud Rzymski wykrzyknął swoię niepodległość, dawny Rzymski rząd zechce zaprowadzić i rzeczęposp olitą Rzymską się postanowił, wstępuie w niezaprzeczone swoie prawa samowładności.... Kommenderuiący jenerał Francuzką armią we Włoszech oswiadcza imienmnie rzeczypospolitey Francuzkiey, niepodległość Rzymskiey i szczegulnieyszą opiekę armii Francuzkiey iey przyrzeka... Kommenderuiący jenerał wszystkie poczyni rozporządzenia dla zapewnienia niepodległości ludu Rzymskiego, żeby rząd iego dobrze był urządzony i nowe ustawy na wolności i rowności zasadzone były. Dołoży przytym wszelkiego starania, żeby lud Rzymski był szczęśliwym." Jenerał Cerwoni odebrał rozkaz udania się natychmiast na ratusz dla urządzenia tym czasowego rządu. — Rzeczpospolita Rzymska została d 15 lutego 1798 na placu Boaria wykrzykniona, prozba w tey mierze do jenerała kommenderuiącego Berthier od wielu obywateli podpisana, i na kapitolium od tegoż jenerała imieniem rzeczypospolitey Francuzkiey potwierdzona. Na trzech mieyscach zaszczepiono zaraz drzewa wolności, i tytuły zniesione.

Dwor Neapolitański na zaszłe odmiany w Rzymie i na odezwę Rzymian nie może obojętnym okiem pairzeć, gdyż zda-

ie się, że Francya ma zamiar w obce się interefsa mięszać. Jakoż mowią o pewnych propozycyach, które jenerał Berthier nie spodziewanie dworowi temu miał uczynić. — Jenerał Dombrowski odebrał rozkaz od dyrektoryatu Cysalpinskiego opanowania rzeczypospolitey St. Marino. Ta wysłała deputowanego Antonio Onofrio do jenerała Berthier o pośrzednictwo do Rzymu. — Po Medyolanie biegaią listy z Paryża, w których zapewniaią z pewnych źrzodeł, iż rzeczpospolita Cysalpińska w krotce się znacznie powiększy, dostanie ieden port i mocarstwem morskim się stanie.

Z Frankfurtu d. 24. Lutego.

Z Medyolanu donoszą ieszcze pod d. 13 t. m. co następuie:

"Rozumią tu że interesa Rzymu, chociaż po obięciu iuż tego miasta zgodnym sposobem załatwione będą: Papież ustąpi marchii Ankońskiey i Xstwa Urbino, z których się Ankońska rzeczpospolita składać będzie, a za stratę jenerała Duphot zapłaci Francyi znaczną summę. Wieść ta ma się na dwoch taiemnych artykułach traktatu pokoiu w Campo Formido zawartego gruntować: pierwsey iż rzeczpospolita Cysalpińska nie może swych granic bardziey rozszerzać; drugi, iż po śmierci teraznieyszego Papieża będzie inny obrany, i tych samych prerogatyw używać będzie. Jenerał Berthier ukończy cały ten układ w Rzymie."

DONIESIENIA.

C. K. sądy szlacheckie Krakowskie zachodniey galicyi oznaymuią ninieyszym edktem Jmć. P. Piotrowi Czermińskiemu, że Jmć. P. Walenty Charzewski w dobrach Gliniki w cyrkule Rzeszowskim mieszkaiący u tychże sądow Krakowskich o ogulną summę 1652. zł: p. gro. 21. wydatkow, za umową dzierżawy dobr Grzybowa, przeciw niemu notę podał, i pomocy sądowey ile sprawiedliwość dozwala, dopraszał się.

Gdy zaś sądy te, nie maiąc wiadomości gdzie P. Czermiński zostaie, lub czy wcale w C. K. kraiach znayduie się, iemu iako obżałowanemu tuteyszego patrona P. Jgnacego Miłkowskiego, z iego szkodą i iego kosztem kuratorem postanowiły, z ktorym procefs podług przepisanego dla C. K. państw dziedzicznych, sądownictwa rozpoczęty i ukończony zostanie; przeto on niniejszym edyktem tym końcem upomina się; ażeby wczasie przyzwoitym to iest wprzeciągu 90. dni sam się stawił, albo ieżeli iakie ma prawa swego obrony, te kuratorowi wyznaczonemu wcześnie przesłał, albo nakoniec innego sobie patrona obrał, tego sądom tuteyszym wymienił, i podług przepisu tych środkow prawa używał, ktore do poparcia sprawy tey za nayskutecznieysze osądzi, gdyż wprzeciwnym przypadku, niepomyślne wypadki z zaniedbania wypaść mogące, sobie samemu przypisać będzie winien. Tak bowiem prawa dla C. K. państw dziedzicznych przepisane stanowią.

Z Rady C. K. sądow szl: Krak: zachod: Galicyi dnia 7. lutego 1798. r.

Pod niebytnosci JW. Prezesa.
Piekarski m.p.
Dzrowski m.p.
W. Rozkoschny m.p.

Imieniem C. K. sądow szlacheckich Krakows: zachodniey Galicyi oznaymuie się niniejszym edyktem JP. Xaweremu Bratkowskiemu: że wyszłe iuż z małoletności Panny Anna i Helena Bratkowskie, iako i Magdalena Paprocka w przytomności meża swego JPana Andrzeia Paprockiego czyniąc, przez plenipotenta swego adwokata Męciszewskiego, u tychże sądow Krakows: (ażeby prawa swego mniemanego do summy 80,000 zło. pol. prawnie poszukiwał; albo inaczey wieczne iemu milczenie nakazane było) przeciw niemu notę podały i opomoc sądową ile sprawiedliwość wymaga dopraszały się

Gdy zaś sądy te, nie maiąc wiadomości iego mieszkania, lub czy wcale w C. K. Państwach dziedzicznych znayduie się, temuż Pu. Xaweremu Bratkowskiemu tuteyszego patrona P. Dominika Głogowskiego z iego szkodą i iego kosztem, kuratorem postanowiły, z ktorym proces podług C. K. ordynacyi sądowey przedsięwzięty i ukończony zostanie; przeto on niniejszym edyktem tym końcem upomina się, ażeby w czasie przyzwoitym, to iest w przeciągu 90 dni sam się stawił, albo

ieżeli iakie ma prawa swego dowody, te kuratorowi wyznaczonemu wcześnie przesłał, albo nakoniec innego sobie patrona obrał, tego sądom tuteyszym wymienił, i podług przepisow tych śrzodkow prawa używał, ktore do poparcia swey sprawy za nayskutecznieysze osadzi; ile że w przeciwnym przypadku, niepomyślności z zwłoki i zaniedbania wyniknąć mogące, sobie samemu przypisać winien będzie. Tak bowiem prawa C. K. stanowią.

Z Rady C. K. sądow szlachech: Krakows: zachod: Galicyi.
Dnia 3 Stycznia 1798.

Auersperg.
Piekarski.
J. N. a Kronenfels.

Nowy tu przybyły medycyny doktor i okulista Bernard Ezechiel Bobek, poleca się przez swoię zręczność i pilność w leczeniu chorych; podchlebia sobie oraz iż tym bardziey zasłuży sobie na łaskawe względy im więcey starania przykładać będzie, ażeby przez swoie od wielu lat wydoskonalone doświadczenia i praktyki w swoiey lekarskiey sztuce nawet wschodniey Galicyi iuż dowiedzione nie tylko przy wewnętrznych kuracyach, ale też przez zręczne postępowania sobie około powierzchownych ciała defektow okazać to w istocie mogł; osobliwiey zaś przez swoie operacyą katarakty czyli zdeymowanie łuski i czyszczenie oczow, pragnie tu rozszerzyć umieiętność, i tym końcem pokłada ufność, iż nie tylko z strony wysokiego stanu szlacheckiego ale też oraz i u przezacney Publiczności zasłuży sobie na pochwały i względy.

Powinność, ażeby podług sił swoich kuracyą bliźnich mogł powiększyć, wkłada na niego obowiązek, dla ubostwa chorego każdego czasu dawać wolny przystęp i bezpłatnią pomoc tymyże chętnie okazywać.

Mieszkanie iego iest na szewskiey ulicy w kamienicy pod nrem. 331.. na pierwszym piętrze.

Na żądanie K. rządu namiestniczego węgier, donosi się powszechnie, ze się chirug imieniem Józef Czerniczki, ktory iuż na siodmy rok z miasta stołecznego węgierskiego Budy oddalił się, a ktorego mieysce teraznieyszego bawienia wiadome nie iest, względem na niego przypadłey sukcessyi w przeciągu sześciu miesięcy w magistracie miasta Budy zgłosić ma.— W Krakowie dnia 10 lutego 1798.

Z C. K. pełnomocney zadworney kommissyi Galicyi zachodniey.
Jan Pinkas.

Nomine Cæsareo Regii magistratus urbis metropolis Cracoviæ regni Galicie occidentalis Generoso Domino Dominico Borek jurevicto medio præsentis edicti hisce insinuatur, quod nimirum successores olim Adami Czermiński jurevincentes ad magistratum huncce Cracoviensem adversus eum in causa sua puncto assumendæ judicialis æstimationis lapideæ ipsius sub Nro: 441 situatæ, processus obnexiæ libellum porrexerint, judiciique opem quoad id justitia exigit imploraverint.

Cum autem magistratus hisce ob ignotum ejus habitationis locum, vel planæ a Cæs. Regiis hæreditariis terris absentiam ipsi qua absenti hic loci degentem advocatum Dominum Antonium Kłossowski obveniendo ipsius periculo, & impendio qua curatorem constituerit, quo cum etiam lis contestata inconformitate præscripti pro Cæs: Regiis hæreditariis terris judiciarii codicis agitabitur, atque etiam terminabitur, ideo ipse hisce finem in eum admonetur, ut tempore adhuc opportuno 1 junii a. c. hora 10 matutina ut pote die expediendo eatenus detaxationis ipse compareat, vel curatori dato, si que forte haberet, juris sui adminicula tempestive transmittat, vel denique alium quem piam mandatarium constituat, foroque huic denominet & pro ordine præscripto ea juris adhibeat media, quæ ad ipsius defensionem maxime efficacia esse judicaverit ut pote, quod secus adversæ sors cunctationis suæ sequelæ sibimet ipsi sint imputandæ. Ita enim santiunt præscriptæ pro Cæs: Regiis hæreditariis terris leges.

Ex Consilio Cæs; Reii Magistratus urbis metro: Cracoviæ die 28 mensis Februarii Anno 1798.

J. Gellinek.
Joannes Całczeński.
Josephus Wytyszkiewicz.
Adalbertus Tussek.
Andreas Stanowski. *V. Lichocki.*

affix: dic 12 mense Martio anno 1798.

J. C. K. Apostoł: Mość raczyła podług nadwornego dekretu ddto 11 januarii r. b. woytowi z Palikowa w cyrkule Lubelskim, imieniem Pawłowi Woźniakowi, w nadgrodę okazaney gorliwości swey przy schwytaniu dezertera iednego, z względu oraz na otrzymane zranienie przy tey okazyi prowizyi rocznie 30 zł: ryńskich nayłaskawiey wyznaczyć.